

		Foretaksnivå		Generelt dokument
Legemiddelhåndtering, Ansvarsforhold og oppgaver - SSHF				Side 1 av 5
Dokument ID: I.2.2-9	Godkjent dato: 30.04.2026	Gyldig til: 30.04.2028	Revisjon: 6.04	

Foretaksnivå/Generelle prosedyrer/Legemiddelhåndtering

HENSIKT

Prosedyren skal sikre tydelige ansvarsforhold på alle områder innen legemiddelhåndtering. Prosedyren skal sikre at alle ansatte vet hva ansvaret innebærer.

OMFANG

Prosedyren omfatter alle ansatte ved Sørlandet sykehus HF som innehar legemiddelhåndteringskompetanse eller har overordnet ansvar for legemiddelhåndtering.

ANSVARSFORHOLD

Administrerende direktør har det administrative ansvar for at legemiddelhåndtering i virksomheten utføres forsvarlig og i henhold til gjeldende lover og forskrifter.

Dette fratar hverken helsepersonell sitt individuelle ansvar til forsvarlig yrkesutøvelse, jfr. helsepersonelloven §4, eller ansvaret til ansvarlig leder på de ulike nivåene, jfr. spesialisthelsetjenesteloven §3-9.

Alt helsepersonell ved Sørlandet sykehus HF har et selvstendig ansvar for å sette seg inn i gjeldende regelverk, innrette seg etter sine faglige kvalifikasjoner og innhente bistand der det er nødvendig.

Administrerende direktør delegerer oppgaver i forbindelse med legemiddelhåndteringen ved Sørlandet sykehus HF.

Fagdirektør har ansvaret for at:

- Det utarbeides sikre rutiner for legemiddelhåndtering ved Sørlandet Sykehus HF. Rutinene skal være i samsvar med lover og regelverk
- Det føres kontroll med helseforetakets egen virksomhet på en slik måte at svikt i legemiddelhåndteringen kan forebygges og avvik korrigeres
- Helsepersonell med tilstrekkelig kompetanse utfører oppgaver innen legemiddelhåndtering på en forsvarlig måte
- Studenter bare gis oppgaver i tråd med helsepersonellovens §5 annet ledd

Fagdirektør skal sørge for internkontroll, herunder:

- Gi skriftlige bestemmelser om hvem som kan håndtere legemidler
- Etablering av skriftlige prosedyrer for legemiddelhåndtering samt oppdatering og implementering av disse. Herunder prosedyrer for evaluering, kontroll og vurdering av risikoforhold
- Rapportering av avvik og uønskede hendelser
- Et undervisningstilbud som sikrer kvalifisert personell og gir grunnlag for tilfredsstillende opplæring av alle som deltar i legemiddelhåndteringen
- Sørge for at det føres Narkotikaregnskap
- Sørge for at det er kontroll med innkjøp og forbruk av B-preparater på enhetsnivå
- Vurdere behovet for, og eventuelt sørge for, ekstern kvalitetskontroll av helseforetakets legemiddelhåndtering
- Sørge for at leverende Sykehusapotek får orientering om endringer som vedrører sykehusets legemiddelhåndtering

Fagdirektør er forpliktet til å legge forholdene til rette for at det arbeidet som skal utøves kan gjennomføres innenfor gjeldende faglig og etiske normer.

Utarbeidet av: Agno Ødegaard, Beate Hedding-Valvik, Vivi H.Tønnessen, Maja H.Holt, representanter fra klinikk	Fagansvarlig: Beate N.Hedding-Valvik	Godkjent av: Susanne Miriam Sørensen Hernes	
---	--	---	--

		Legemiddelhåndtering, Ansvarsforhold og oppgaver - SSHF			Side: 2 Av: 5
Dokument-id: I.2.2-9	Utarbeidet av: Agno Ødegaard, Beate Hedding-Valvik, Vivi H. Tønnessen, Maja H. Holt, representanter fra klinikk	Fagansvarlig: Beate N. Hedding-Valvik	Godkjent dato: 30.04.2026	Godkjent av: Susanne Miriam Sørensen Hernes	Revisjon: 6.04

Foretaksnivå/Generelle prosedyrer/Legemiddelhåndtering

Klinikksjef

Klinikksjef har overordnet ansvar for legemiddelhåndtering i egen klinikk. Når klinikksjefen ikke selv har legemiddelkompetanse, skal det utpekes en ansvarlig lege/medisinsk rådgiver med slik kompetanse. Klinikksjef har myndighet til å gi dispensasjon fra legemiddelhåndteringen innen egen klinikk.

Avdelingsleder

Avdelingsleder har overordnet ansvar for legemiddelhåndtering i egen avdeling.

Når avdelingsleder ikke selv har legemiddelkompetanse, skal det utpekes en medisinsk faglig ansvarlig.

Avdelingsleder har ansvaret for:

- Sørge for at legemiddelhåndteringen ved avdelingen er i samsvar med gjeldende lovverk, forskrifter og Prosedyrer for legemiddelhåndtering ved SSHF
- Sørge for at avvik og uønskede hendelser brukes aktivt i det kontinuerlige forbedringsarbeidet
- Sørge for at avdelingens ansatte får opplæring i Prosedyrer for legemiddelhåndtering, og at kompetansen holdes oppdatert
- Å vurdere behovet for avdelingsspesifikke prosedyrer samt sørge for at disse utarbeides, godkjennes og vedlikeholdes i henhold til gjeldende regelverk
- Å utstede skriftlig godkjenning/bemyndigelse til det enkelte personell
- Vurdere behovet for, og evt. utstede, tidsbegrenset godkjenning til det enkelte personell

Enhetsleder

Enhetsleder har ansvar for legemiddelhåndteringen ved enheten:

- Sørge for at legemiddelhåndteringen ved enheten er i samsvar med gjeldende lovverk, forskrifter og Prosedyrer for legemiddelhåndtering ved SSHF
 - Sørge for at avvik og uønskede hendelser brukes aktivt i det kontinuerlige forbedringsarbeidet
 - Sørge for at enhetens ansatte får opplæring i Prosedyrer for legemiddelhåndtering, og at kompetansen holdes oppdatert
 - Å løpende vurdere om helsepersonell ved enheten er personlig egnet til å utføre oppgaver innen legemiddelhåndtering
 - At det utføres kontroll med Narkotikaregnskap og forbruk av B-preparater
- Der enhetsleder ikke er sykepleier eller vernepleier, må det daglige ansvaret for legemiddelhåndteringen ivaretas av en medisinromsansvarlig sykepleier.

Legemiddelhåndteringskompetanse:

For å kunne inneha legemiddelhåndteringsoppgaver skal det være foretatt en individuell kompetansevurdering ut ifra formell og individuell kompetanse. Personlig egnethet og reell kompetanse vil bli løpende vurdert av enhetsleder.

Lege

Lege har ansvar for:

- Å ordinere og rekvirere legemidler
- At ordinasjoner er klare og entydige samt informere om spesielle forholdsregler tilknyttet legemiddelbruken
- Å melde legemiddelbivirkninger til RELIS
- Å forvise seg om at pasienten har innsikt og forståelse for egen legemiddelbehandling, og gi pasienten tilstrekkelig informasjon til å kunne bruke legemidlene rett, inkludert informasjon om evt. bivirkninger

		Legemiddelhåndtering, Ansvarsforhold og oppgaver - SSHF			Side: 3 Av: 5
Dokument-id: I.2.2-9	Utarbeidet av: Agno Ødegaard, Beate Hedding-Valvik, Vivi H. Tønnessen, Maja H. Holt, representanter fra klinikk	Fagansvarlig: Beate N. Hedding-Valvik	Godkjent dato: 30.04.2026	Godkjent av: Susanne Miriam Sørensen Hernes	Revisjon: 6.04

Foretaksnivå/Generelle prosedyrer/Legemiddelhåndtering

- Å formidle skriftlig informasjon om pasientens legemiddelbruk ved alle overflyttinger og utskrivinger

Medisinstudenter

- kan bare utføre legevirksomhet ved sykehus eller annen helseinstitusjon og/eller som assistent hos praktiserende lege, under faglig veiledning og tilsyn av lege.
- har ikke adgang til å utøve legevirksomhet av selvstendig karakter, være bakvakt eller delta i legevaktordning. For øvrig vises til retningslinjer for leger
- kan i regelen ikke inneha legemiddelhåndteringsoppgaver, med unntak av de oppgaver de utfører som del av sitt undervisningsopplegg under veiledning.
- Medisinske studenter med midlertidig lisens har ikke rett til å rekvirere legemidler i reseptgruppe A (Narkotika)
- Medisinstudenter som ansettes som vikarer kan håndtere legemidler og utføre sykepleieroppgaver etter bestått farmakologieksamen og ferdig med minst 3, 5 års studie. Alle dobbeltkontroller må utføres i samarbeid med autorisert sykepleier. De tildeles planen «SSHF-fag felles vikar medisinerstudent m/ sykepleierrolle (1067)» i kompetanseportalen. Enhetsleder foretar en kompetanse og egnethetsvurdering før ansettelse og påser at kompetanseplanen fullføres.

Farmasøyt på post / Klinisk farmasøyt

Klinisk farmasi er det farmasøytiske fagområdet som ved målrettet service i klinikken forkuserer på optimal bruk av legemidler. Klinisk farmasøyt er ansatt ved Sykehusapoteket og har en rådgivende funksjon i forhold til den ordinerende lege.

Klinisk farmasøyt vil styrke pasientsikkerheten ved å bidra til rasjonell farmakoterapi, kvalitetssikre legemiddelordinasjon og -håndtering, samt målrettet informasjon til pasienter og fagpersoner.

Sykepleier

Virksomhetsleder har vurdert at den formelle kompetansen til autoriserte sykepleiere tilfredsstiller kravene i legemiddelhåndteringsforskriften, og delegerer derfor oppgaver innen legemiddelhåndtering til denne yrkesgruppen. Sykepleiers ansvar, plikter og begrensninger i forhold til legemidler er regulert i prosedyrer for legemiddelhåndtering.

Sykepleier har ansvar for:

- At istandgjøring og utdeling av legemidler utføres slik at legemidler blir gitt på riktig måte til den pasient det er forskrevet til
- Å observere pasienten med hensyn til effekt og eventuelle bivirkninger av gitt legemiddel, og dokumentere dette i journalen
- Å melde fra til lege om eventuelle komplikasjoner/ bivirkninger / feilmedisineringer

Sykepleierstudenter (i praksis)

Sykepleierstudenter er ansvarlige for å gjøre seg kjent med og følge prosedyrer for legemiddelhåndtering. Studentene kan bare foreta utlevering av legemidler når en sykepleier er til stede, veileder og kontrollerer. Det presiseres at ansvaret for istandgjøring, kontroll og utdelingen hele tiden ligger hos sykepleieren.

Sykepleiestudenter (i ansettelsesforhold)

Sykepleiestudenter vil ha en grunnleggende kompetanse på legemiddelhåndtering når de har bestått medikamentregning, sykdomslære og er ferdig med 2. studieår. Det kan da gjøres en individuell

		Legemiddelhåndtering, Ansvarsforhold og oppgaver - SSHF			Side: 4 Av: 5
Dokument-id: I.2.2-9	Utarbeidet av: Agno Ødegaard, Beate Hedding-Valvik, Vivi H. Tønnessen, Maja H. Holt, representanter fra klinikk	Fagansvarlig: Beate N. Hedding-Valvik	Godkjent dato: 30.04.2026	Godkjent av: Susanne Miriam Sørensen Hernes	Revisjon: 6.04

Foretaksnivå/Generelle prosedyrer/Legemiddelhåndtering

realkompetansevurdering av ansvarlig leder, som vurderer om de kan håndtere legemidler i samsvar med kompetanseplanen.

- Må få tildelt og gjennomføre kompetanseplan: [SSHF - Sykepleierstudenter i arbeidsforhold \(3. års studenter\)](#)
- Opplæringen må dokumenteres i kompetanseportalen. Delegering gjøres tidsbegrenset og vurderes fortløpende.
- Har ansvar for at legemiddelhåndteringen utføres i samsvar med gjeldende retningslinjer/prosedyrer ved sykehuset.
- Har ansvar for å observere pasienten og melde fra til ansvarlig sykepleier ved mistanke om komplikasjoner/bivirkninger.

Ferdig utdannet sykepleier som venter på autorisasjon- se egen prosedyre: [Legemiddelhåndtering, fullmakt medisinstudent og ferdig utdannet sykepleier som venter på autorisasjon- SSHF](#)

Helsefagarbeider/hjelpepleier

Helsefagarbeider/ hjelpepleier kan gis enkeltoppgaver i legemiddelhåndtering etter å ha gjennomført deler av opplæringsprogrammet i kompetanseplanen: «SSHF – Legemiddelhåndtering for helsefagarbeidere, regionalt opplæringsprogram». [Dossier ProFile](#)

Må ha gjennomført:

- [Læringsportalen: Legemiddelhåndtering og helsefagarbeidere – Modul 1.](#)
- Opplæringsprogram og lovverk
- Kunnskapstest knyttet til opplæringsprogram

(videre moduler ligger i læringsportalen – modul 1 – 8). Kompetanseplanen er strukturert slik at helsefagarbeider/hjelpepleier kan å få opplæring og godkjenning for et utvalg av oppgavene, ikke nødvendigvis alle.

Sykepleier klargjør i MetaVision, helsefagarbeider bekrefter. Er dose klargjort av apotektekniker må også sykepleier signere for klargjøring før helsefagarbeider deler ut.

Helsefagarbeider kan ikke utføre dobbeltkontroll

Når helsefagarbeider/ hjelpepleier utfører legemiddel oppgaver vil dette være et samarbeid med ansvarlig sykepleier.

Vernepleier

Innenfor Klinikk for psykisk helse har vernepleier samme ansvar og myndighet som sykepleier.

Radiografer og Bioingeniører

Radiografer og bioingeniører kan gis myndighet til å dele ut spesielle legemidler til pasienter som gjennomgår undersøkelser ved Radiologisk avdeling.

Radiografer og bioingeniører som skal delta i legemiddelhåndtering skal være godkjent for dette.

Avdelingsleder vurderer godkjenning i samråd med enhetsleder. Eventuell fullmakt gis av avdelingsleder.

Radiografs / Bioingeniørs ansvar, plikter og begrensninger i forhold til håndtering av legemidler er regulert i Prosedyrer for legemiddelhåndtering.

Radiograf / Bioingeniør har ansvar for:

		Legemiddelhåndtering, Ansvarsforhold og oppgaver - SSHF			Side: 5 Av: 5
Dokument-id: I.2.2-9	Utarbeidet av: Agno Ødegaard, Beate Hedding-Valvik, Vivi H. Tønnessen, Maja H. Holt, representanter fra klinikk	Fagansvarlig: Beate N. Hedding-Valvik	Godkjent dato: 30.04.2026	Godkjent av: Susanne Miriam Sørensen Hernes	Revisjon: 6.04

Foretaksnivå/Generelle prosedyrer/Legemiddelhåndtering

- Å dele ut/administrere spesielle legemidler til pasienter som gjennomgår undersøkelser og behandling ved Radiologisk avdeling, begrenset til de legemidler som brukes i avdelingen
- Å observere pasienten og melde fra til legen om komplikasjoner/ bivirkninger/ feilmedisineringer og dokumentere dette skriftlig
- At legemiddelhåndteringen utføres i overensstemmelse med ordinerings/forskrivning og i samsvar med gjeldende retningslinjer og prosedyrer

Radiograf / Bioingeniør som deltar i håndtering av radiofarmaka bør ha gjennomgått tilleggsutdanning

Kryssreferanser

I.2.2-1	Legemiddelhåndtering: Dobbelkontroll, utførelse og dokumentasjon ved legemiddel administrasjon- SSHF
I.2.2-3	Legemiddelhåndtering A og B preparater, håndtering og rutiner for kontroll-SSHf
I.2.2-5	Legemiddelhåndtering, bestilling, mottak og beredskap - SSHF
I.2.2-6	Legemiddelhåndtering, oppbevaring - SSHF
I.2.2-7	Legemiddelberedskap utenom apotekets åpningstid - SSHF
I.2.2-9	Legemiddelhåndtering, Ansvarsforhold og oppgaver - SSHF
I.2.2-11	Legemiddelhåndtering, istandgjøring og utdeling - SSHF
I.2.2-12	Legemiddelhåndtering- Ordinerings av legemidler i pasientkurve/elektronisk kurve - SSHF
I.2.2-15	Legemiddelhåndtering- Medisinering uten forutgående ordinasjon av lege - SSHF

Eksterne referanser

- [4.7 Legemiddelhåndtering forvirksomheter som yter helsehjelp - Rundskriv IS-9/2008](#)
- [1.22 Helsepersonelloven](#)
- [2.46 Legemiddelhåndtering for virksomheter og helsepersonell som yter helsehjelp](#)